

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2022 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в IV кварталі 2022 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Чернігівської області у IV кварталі 2022 року свідчать, що на тлі активних бойових дій і терористичних атак респонденти очікують **зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Очікування щодо інфляції посилилися. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 91.7% (найнижчі очікування серед регіонів) (у попередньому кварталі «мінус» 75.0%) (графік 1). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 32.3%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги вищими темпами:** 92.3% респондентів очікують, що інфляція перевищить 20.0% (у III кварталі 2022 року – 54.5%), у цілому по Україні – 62.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво, воєнні дії та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 100.0% респондентів (у попередньому кварталі – 90.9%). У цілому по Україні – 88.5%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у попередньому кварталі – 0.0%) (таблиця). У цілому по Україні – «мінус» 11.5%;
- **загальні обсяги реалізації виробленої продукції на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 30.0%). Водночас респонденти області очікують уповільнення зростання обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 20.0% (у III кварталі 2022 року – 40.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 7.3% та «мінус» 6.3% відповідно;
- **зменшення обсягу інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – «мінус» 25.0% та «мінус» 33.3% відповідно (у III кварталі 2022 року – по «мінус» 25.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 26.9% та «мінус» 16.6% відповідно (таблиця);
- **кількість працівників** на своїх підприємствах **на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі «мінус» 25.0%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 20.1%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купуються, та на товари/послуги власного виробництва високими темпами:** баланси відповідей – 100.0% та 76.9% відповідно (у III кварталі 2022 року – 100.0% та 83.3% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть проблеми з логістикою, ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції нижчими темпами:** баланс відповідей – 69.2% (у попередньому кварталі – 91.7%). Також очікується **зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника:** баланс відповідей – 58.3% (як у III кварталі 2022 року) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво, респонденти зазначили воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

Потреби підприємств області у зростанні позикових коштів найближчим часом **послабляться**, за оцінками керівників підприємств (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають невпевненість у спроможності підприємств вчасно виконувати боргові зобов'язання, наявність інших джерел фінансування, високі ставки за кредитами та значні коливання курсу гривні до іноземних валют (вплив чинника значно посилюється) (графік 9).

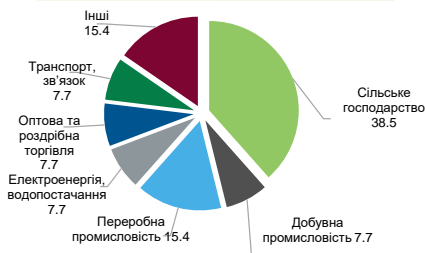
Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 94.2%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

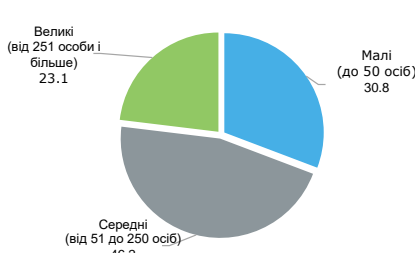
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 23.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 41.7%). У цілому по Україні – «мінус» 19.3%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2022 року – «мінус» 11.1%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване збільшення попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 7.7% (у попередньому кварталі – 0.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

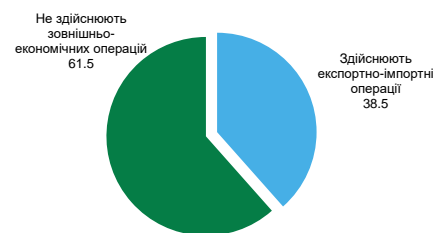
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

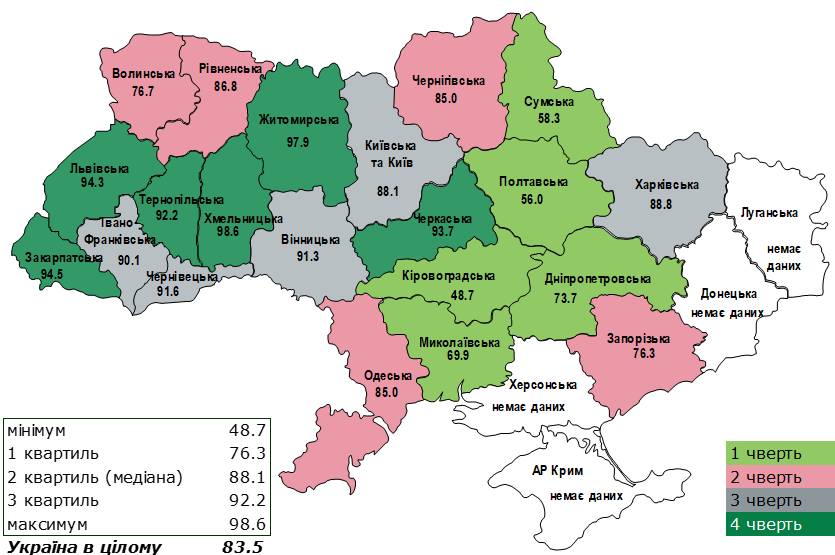

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 02–26 листопада 2022 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

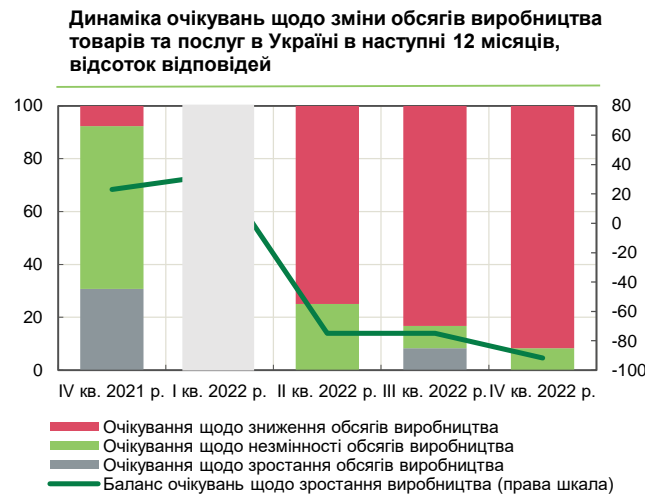
*квартіль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)⁴

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2021 р.	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.
фінансово-економічного стану	-25.0		-33.3	0.0	-16.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-18.2		-8.3	30.0	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-25.0		-44.4	-25.0	-25.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-25.0		-33.3	-25.0	-33.3
кількості працівників	-38.5		-45.5	-25.0	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.
⁴ У зв'язку з початком війни та передчасним завершенням опитування у I кварталі 2022 року вибірка нерепрезентативна.

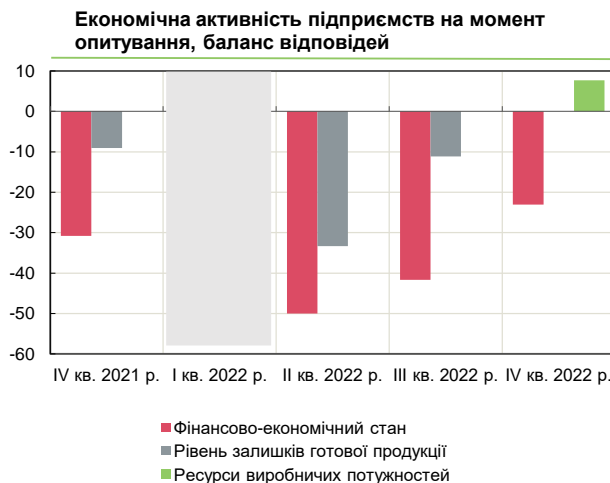
Графік 1

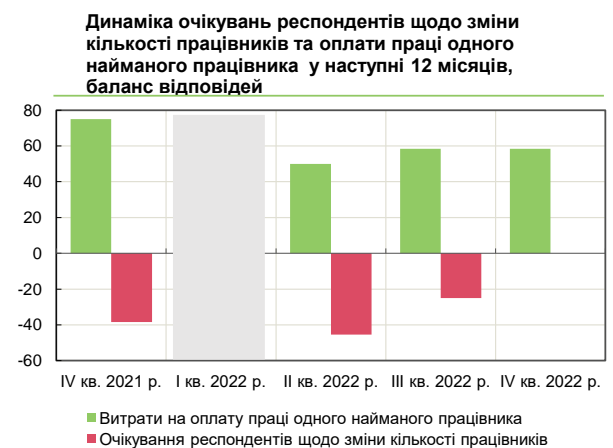
Графік 2

Графік 3

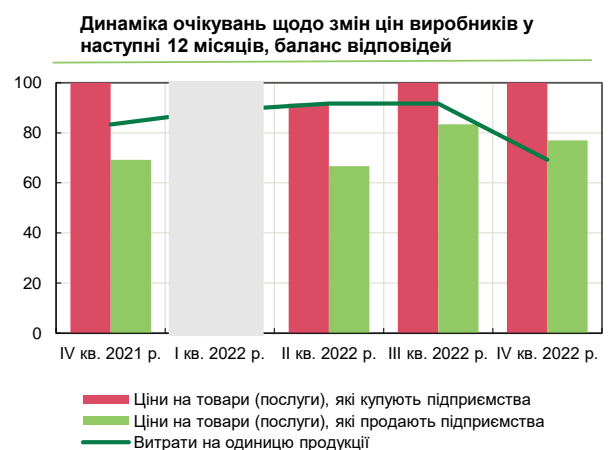
Графік 4

Графік 5

Графік 6

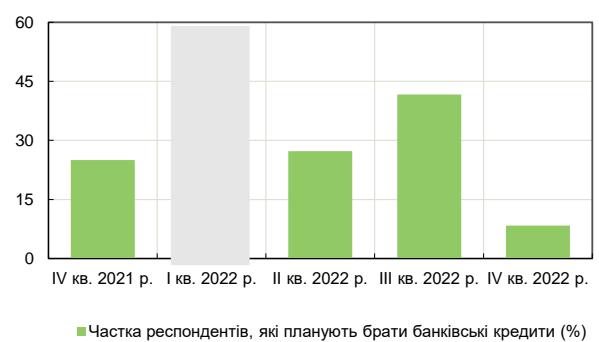
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

